

Migel Mari Torrea Etxabe

*Pasaia,
Gipuzkoa
(1966)*

Aurkibidea

Biografia

Aita San Pedrokoa eta ama San Juangoa, lau anai-arrebatan zaharrena da Migel Mari. San Pedroko ikastolan ibili zen eta gero Pasaia-Lezo lizeoan. Ondoren Madrilen egin zituen ikasketak. Ikastolari buruzko elkarrizketa egin genion.

Zintak

PAS-087

- **Proiektua:** Badiako ikastola txikiak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2025-07-17
- **Iraupena:** 64 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Sapsootham, Itziar

Pasarteak

1. Ikastola egoera berezia zen

- **Erref:** PAS-087/003
- **Iraupena:** 0:02:21. **Hasi:** 00:01:01. **Bukatu:** 00:03:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Nahiz eta frankismo garaian hazi, etxean eta ikastolan euskaraz egiten zuenez, ez zen egoeraz oso konziente izan. Baina atzera begira, konturatzen da ikastola zerbait berezia zela, gurasoen kezka edo ikuskaritzakoak joaten baziren atera behar zituzten liburuez. Lagunen artean ere, batzuk ikastolan jarraitu zuten eta beste batzuek ez.

2. San Pedroko ikastolaren sorrera

- **Erref:** PAS-087/008
- **Iraupena:** 0:02:02. **Hasi:** 00:07:02. **Bukatu:** 00:09:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Ibon Fresnedoren alaba batek Elbira Zipitriarekin ikasten zuen eta San Pedron ikastola sortzeko ahaleginetan hasi zen. Berarekin batera, Simon Garin, Felix Larrañaga, Lizaso... eta haien emazteak ibili ziren. Lokalen mantenua gurasoek egiten zuten.

3. Ikuskaritza bazetorren, liburuz aldatu behar zuten

- **Erref:** PAS-087/009
- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 00:09:04. **Bukatu:** 00:10:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

Ikuskaritzakoa bisitan joaten bazen, zituzten liburuak ezkutatu eta beste batzuk ateratzeko agindua zeukaten.

4. San Pedroko hasierako ikastola

- **Erref:** PAS-087/010
- **Iraupena:** 0:02:43. **Hasi:** 00:10:05. **Bukatu:** 00:12:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

Pilartxo Arratibelen ikastolan asko abesten zuten eta musika asko jorratzen zuten. Zahar-etxera (asilora) mugitu ziren gero, Felisa andereñoarekin. Ikastola nolakoa zen. Xabiertxo liburua ikastolan zegoen.

5. Felisa andereñoarekin zahar-etxean

- **Erref:** PAS-087/012
- **Iraupena:** 0:03:01. **Hasi:** 00:13:12. **Bukatu:** 00:16:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak

Laburpena:

Pilartxo Arratibelek ez zeukan irakasle titulurik, katekista zelako. Felisa heldu zenean, berak bazuen titulua. Felisa zorrotzagoa zen, binaka esertzen ziren... Egunero Bibliako pasarte bat irakurtzen zuen eta ikasleek marrazki bat egin behar izaten zuten. Gero, abestu egiten zuten.

6. San Pedroko Dunixi ikastola I

- **Erref:** PAS-087/013
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 00:16:13. **Bukatu:** 00:17:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

San Pedroko ikastola, hasieran Dunixi ikastola deitu zen. Gero, Kepa Deun ikastola izena jarri zioten.

7. San Pedroko Dunixi ikastola II

- **Erref:** PAS-087/015
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 00:18:38. **Bukatu:** 00:19:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

Ikastolari Kepa Deun izena zergatik jarri zioten kontatzen du.

8. San Pedroko ikastolako kokapenak

- **Erref:** PAS-087/017
- **Iraupena:** 0:01:44. **Hasi:** 00:20:34. **Bukatu:** 00:22:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

San Pedroko ikastola, Pilartxo Arratibelen etxean hasi zen. Handik liburutegira pasatu ziren eta gero eliza azpiko lokal batzuetara. Azken hauetan hasi zen Migel Mari ikastolan. Hemendik zahar-etxera (asilora) pasatu ziren eta handik, Migel Mari Donibanera pasatu zen baina hurrengoak Esnebidera ikastera pasatu ziren.

9. Badiako ikasleak ikastolan elkartzen hasiak

- **Erref:** PAS-087/019
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 00:23:10. **Bukatu:** 00:24:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

1972tik aurrera, barrutiko ikastolak elkartu nahi izan zituzten, egingo ziren lizeoaren proiektuaren barruan. Sanjuandarrak sanpedrotarrekin elkartu zituzten eta antxotarrak lezotarrekin. Azkenengo mailak, ordea, denek batera egin zuten.

10. Lizeoan hasi ziren lehenak

- **Erref:** PAS-087/021
- **Iraupena:** 0:02:09. **Hasi:** 00:25:57. **Bukatu:** 00:28:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

San Pedrotik San Juanera motorean joaten ziren egunero. Eguraldi txarra zegoenean, sanjuandarren etxean bazkaltzen zuten. Pysbeko bulegoetan zegoen ikastola. Markos Zabaleta irakaslearekin Juan XXIII etxeetan egon zen ikastola. Bertan egon ziren lizeoa zabaldu arte. Lizeoa bukatu gabe zegoen eta obretan zegoela hasi ziren bertan ikasten. Lizeoko klase bakarra ziren.

11. Txabolsotoak

- **Erref:** PAS-087/023
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 00:28:57. **Bukatu:** 00:30:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

Txabolsotoak, gaur egungo txosnak ziren, ikastolarentzat dirua lortzeko. Azokak, rifak... ere egiten zituzten.

12. Txabolsotoa San Pedron sortu zen

- **Erref:** PAS-087/025
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:31:48. **Bukatu:** 00:32:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Txabolsotoa San Pedron asmatu omen zen. Betidanik entzun izan dute.

13. Jaunartzea euskaraz

- **Erref:** PAS-087/027
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:33:01. **Bukatu:** 00:34:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Sakramentuak

Laburpena:

Jaunartzea bi egunetan egiten zen, hizkuntzaren arabera.

14. Arantzazura Errobi entzuten

- **Erref:** PAS-087/028
- **Iraupena:** 0:02:07. **Hasi:** 00:34:46. **Bukatu:** 00:36:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

Ikastolarekin Arantzazura askotan joaten ziren. Autobusean Errobi entzuten joaten ziren. Irakasleak fededunak izaten ziren.

15. Irakasle gazteak ikastolan

- **Erref:** PAS-087/030
- **Iraupena:** 0:02:55. **Hasi:** 00:37:09. **Bukatu:** 00:40:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

San Pedron izan zituzten irakasleak fededunak eta elizkoiak ziren. Gerora, irakasle gazteak izan zituzten, pentsaera modernoago batekin. Horrelako irakasleak izatea oso aberasgarria izan zen beraientzat. Irakasle berri hauek metodologia berriagoa zeukaten eta elizatik guztiz aparte zeuden.

16. Emakumeen papera ikastolen sorreran

- **Erref:** PAS-087/031
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 00:40:04. **Bukatu:** 00:41:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Gurasoen papera ikastolaren sorrera eta garapenean oso garrantzitsua izan zen. Beti aipatzen dira gizonezkoen izenak, baina beraien emazteak ere hor zeuden tortilak egiten, tabernan lanean...

17. Seme-alabak ikastolara eramateko erabakia

- **Erref:** PAS-087/032
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:41:25. **Bukatu:** 00:43:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Amak erabaki zuen ikasketak ikastolan bukatuko zituela. Aita, jesuitetan ibilitakoa zen. Momentu horretan, semea ikastolara eramateko autua hartzea ez zen erraza izan.

18. Irakasle gehienak, emakomezkoak

- **Erref:** PAS-087/034
- **Iraupena:** 0:00:47. **Hasi:** 00:43:25. **Bukatu:** 00:44:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

Irakasle gehienak emakumezkoak ziren.

19. H-arekin idazteagatik, ETAzalea omen?

- **Erref:** PAS-087/038
- **Iraupena:** 0:01:34. **Hasi:** 00:47:49. **Bukatu:** 00:49:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Politika » Euskal gatazka

Laburpena:

Amaia Lasa izan zuen irakasle bezala. Bapatean desagertu egin zela gogoratzen du, ETAko kide zela eta ez zela leporatuz. Garai hartan, H-arekin idazten zietenei ETAkoak zirela esaten zitzairen. Amaia Lasak antza, H-rekin idazten zuen

20. Xabiartxo liburua

- **Erref:** PAS-087/040
- **Iraupena:** 0:02:51. **Hasi:** 00:50:40. **Bukatu:** 00:53:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

Eskolan Xabiartxo liburua erabiltzen zuten, baina beti ikastolan zeuden. Apaizarekin harremana zuenez, Xabiartxoren 1.go edizioko liburu bat oparitu zion, beltzez forratuta. Gai elizkoiak jorratzen ditu, naturarekin batera.

21. Don Ramon apaizaren itzulpen sabinianoak

- **Erref:** PAS-087/042
- **Iraupena:** 0:01:04. **Hasi:** 00:54:40. **Bukatu:** 00:55:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

Don Ramon apaizak, txabolsoarentzat zerrendak euskaratzen zituen modu sabiniano batean.

22. Lizeoak barruti guztiak biltzen ditu

- **Erref:** PAS-087/044
- **Iraupena:** 0:00:53. **Hasi:** 00:55:54. **Bukatu:** 00:56:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

Pasaiako barrutiak betidanik nahiko banatuta egon izan dira. Lizeoarekin, bateratasun bat lortu zen eta gaur egun ere lotzen du.

23. Lizeotik oso prestatuta atera ziren

- **Erref:** PAS-087/046
- **Iraupena:** 0:04:04. **Hasi:** 00:56:55. **Bukatu:** 01:00:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak

Laburpena:

<p>Selektibitatearen zati bat euskaraz egin zuten eta presioa zegoela gogoratzen du, ikastolan egoteagatik zerbait demostratu beharra edo. Migel Marik unibertsitate ikasketak Madrilan egin zituen eta oso maila ona zuela gogoratzen du.</p>

24. Irakasleen baserrietara asteburupasa

- **Erref:** PAS-087/049
- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 01:03:02. **Bukatu:** 01:04:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

Irakasleekin asteburupasa joaten ziren irakasleen baserri edo herrietara. Markos Zabaletarekin Zegamara joaten ziren. Emiliano Mujikarekin Gabiriara joaten ziren. Parrokoaren etxean lo egiten zuten.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-05-31

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com